

EESTI POLITSEILEHT

Nr. 23

20. mail 1922.

II. aastakäik

Ilmub üks kord nädalas — igal laupäeval.

Tellimise hind: aasta peale Mk. 800.—
 poole aasta peale 400.—
 weerand aasta peale 200.—

Üksik number maksab Mk. 18.—

Toimetus ja kontor: Tallinn, Toompea lossis. Tel. 5-15.
 Awatud kell 1/2 9 — 1/2 3. Toimetaja kõnetunnid k. 12—1.

Kuulutuste hind:

1/1 lehek.	Mk. 2400.—	1/8 lehek.	Mk. 300.—
1/2 "	" 1200.—	1/16 "	" 175.—
1/4 "	" 600.—	1/32 "	" 100.—

Lehe eesküljel 75%, tekstis 100% kallim.

Adress kirjade jaoks: Tallinn, Postkast nr. 338.

Jooksew arwe „Eesti Pangas“ nr. 1056.

Seltskond ja politsei.

Murrangud riiklises elus ja sotsiaalsed wapustused, mis ilmasõda enesega kaasa tõi, eriti wõidetud mais, ei jätnud nii ühiskondlised kui ka seltskonna hingeelu peale oma mõju awaldamata. Ühes seniste riiklike korralduste kokkuwarisemisega ja traditsioonide pudenemisega nõrgenesid ühiskondlised, riiklised tunded ja instinktid. Meie aja iseloomustawaks nähtuseks on suurenenud riiklike kuritegude arv, kuna seltskonnas kitsas omakajapüüid, spekulierimine ja igasugu õnnelikkuse domineerib.

Eesti wabariigis on küll elu juba enamwähem harilikudesse rööbastesse nihkunud ja sõja läbi saadud haawad paranemas, kuid üldise murrangu ajajärgu lained et ole weel täitsa raugenud — riiklised ja ühiskondlised huwid ja kodanikutunne pole weel tarwilisel kõrgusel.

Teatavad lihid, kes rahwasteperes walitsewat rasket majanduslikku olukorda ja riikliku wõimalusi nende rahulduseks arwesse wõtta ei taha, seisawad walitsusega opositsioonis. Sarnased elemendid püüawad kõigiti walitsuse ja tema ametkonna samme terawalt filmas pidada, teda arwustada ja diskrediteerida ning iga tema wähematki wäärjammu ules puhuda. Kõige

jelle juures kannab ühiskondlised seltskonnafihitide tegutsemise kärsituse ja jallimatuse ilmet.

Arusaadam, et riiklikel keskwoimul sarnases õhkkonnas raske on tegutseda, eriti raske ulesanne on sel puhul politseil, kui riigi korra ja kodanikkude julgeoleku kaitseaparaadil täita. Tema satub esimeses järjekorras rahulolematute märgilauaks. Seda peab politseiametnik kindlasti arwesse wõtma. Ka ei ole weel teatav osa seltskonnast wabanenud wanast halwatspida-wast arwamisest politsei kohta. Sarnane olukord nõuab politseilt kõige eeskujulikumat ja tähepanelikumat kohustetäitmist, et mahategewa arwustuse eest end puutumata hoida ja üldist lugupidamist wõidta.

Ses suhtes peab politseiametnik järjekindlalt oma arenemises edasi püüdma. Peatun siinkohal ainult mõnede üldiste algnõuete juures, mida esimeses järjekorras filmas pidada tuleb.

Kõigepealt peab iga politseiametnik püüma oma tegevusala, kohustusi ja wõimupiire põhjalikult tundma õppida, sest ilma selleleta ei pääse tema eetilised ja muud head omadused mõjuwusele. Sellepärast tuleb

antud juhatuskirjade, politseinikkude kur-
suste ja muude olemasolevate õpiabinõude
peale kõigetoosimat tähelepanu pöörduda
ja kogutud teadmisi alaliselt värskendada.
Üksikute ametialal ettetulevate küsimuste
selgitamiseks aitab ka „E. Politseileht“ jõu-
dumööda kaasa, kuna lihtsamate küsimuste
lahendamine lähema ülemuse kaudu sün-
niks. Sel puhul peab soovima, et politsei-
nikul arusaamatuste puhul igasugune „hä-
belikkus“ ja kõhklemine seletuse saamisega
esinemisel ära jääks, kuna wanemas, tead-
likumad ametinõukad seletuse andmisega
heaahhlikult nooremale vastu tulema
peaksid ja omalt poolt märgatud kõigevähe-
magi väärtammu parandaksid, millel tea-
tam kasvatustiline tähendus.

Kõigetoosimat tähelepanu tuleb aga eeti-
lise algnõude — õiglase ja erapoo-
letu kohustetäitmise peale pöör-
duda.

See algnõue, mis iga ametniku kohta
maksab, ei ole aga siiski nii lihtne täita.
Politseinik kui iga harilik surelik on enam
ehk vähem puudunud sellest wildakusest
„elutarkusest“, mille järele weidi wale-
tada ja petta, kus waja „silma finni
pigistada“ ja „waikida“ tulla, et mitte soo-
wimata sefeldufi enesele kaela tunna.

Sarnasest „elutarkusest“ tuleb politsei-
nikul loobuda, vähemalt oma kohustetäit-
misel. Politseinik peab teadma ja nõudma,
et iga tema poolt tehtud seadustiline korral-
dus, keeld wõi näpunäide, peab kõikide
poolt, ilma erandita, täitmist leidma. Polit-
seinik ei tohi sellejuures ennast ei jurgulu-
sest, tutwusest, seltskondlistest seisust wõi
isiklikust sümpatiist juhtida lasta — seda-
enam ennast ära osta lasta, ehk neist tund-
mustest juhituna oma wõimupiire kurjasti
tarwitada. Neis nõuetes seisab politseini-
kule nii ütelda „kõik käsi ja prohwetid.“
Selle eetilise omaduse kaswatuses peawad
ülemad alamatele wääramata eeskujuks
olema ega tohi ise alamate ees õigluse ja
erapooletuse põhimõtte vastu patustada,
seda enam nende põhimõtetega mitte kokku-
kõlas olevatele tegudele alamaid käsutada
wõi meelitada, mis iseäranis demoralisee-
riwalt mõjub. Politsei eetika-register on
kaunis pikk, kuid teisi nõudeid on hea taht-
mise juures kergem täita, ei ole neil ka
seltskonnaga heade suhete loomisel seda
kaaluwat tähtsust.

Tähendaksin siinjuures weel ühe ameti-
alal ettetulewa nähtuse peale, millel oma-
jagu tähtsust ülalnimetatud suhete sõlmimi-
sel ei puudu. Nimelt peaks politseinik
püüdma wabaneda liig suurest tüütawast
waiklusest, kõrwale heitma „üleliigse aga-
ruse“, eriti waiksemate asjade juures ja
üldse püüdma konflikte seal mitte ellu kut-
suda, kus kuidagi nendeta läbi saab.
Sealjuures peab temal taktitunne abiks
olema — oma tegewuse aluseks mitte sea-
duse tähte, waid seaduse mõisteti ja
sisi seades.

Need üldised, nii ütelda politseiala aabitsa-
õed on ju kõigil teada, kuid paljas teadmine
siin ei aita. Tuleb nende tõsisele äratund-
misele asuda ja iga oma samm nendega
kokkukõlasse wiia katsuda. See nõuab politi-
seinikul sifemist distsiplini ja kohusetunnet,
mida enesekaswatuse teel saawutada tuleb.
Seks on parem abinõu harjutus. Tuleb iga
oma samm järele mõelda ja järele kontro-
leerida, kas see nimetud põhimõtetega kok-
kukõlas on ja kui nende vastu patustust
tundub, siis järgnewal korral tehtud wigu
mitte korrata. Sarnane oma tegude ala-
line ja järjekindel kontroleerimine annab
tõsise tahtmise juures häid tagajärgi.

Politseiala on laialine ja mitmekesine,
sellepärast tuleb politseinikul ka oma hari-
duse täiendamise ja silmaringi laiendamise
eest tõsist hoolt kanda.

Wõib kindlasti tõendada, et iga selles
suhtes tehtud edusamm on politsei amet-
konna terwenemise ja edu, ühtlasi ka selts-
konna lugupidamise ja austuse kindlamaks
pandiks.

Et neid üldisi küsimusi politseilehe
weergudel puudutasin, ei tahtnud sugugi
õelda, et meie politseis neist finni ei peeta.
Dise wastuoksa: meie politsei wõrdlemisi
lühikeses arenemisloos on meil rida kan-
gelasi, kes oma elu kohustetäitmisel on
ohwerdanud ja ka nende arm pole waife,
kes ennaftalgawalt ja laitmata oma was-
tustusrikkaid ülesandeid on täitnud ja täit-
dawad. Seda teadwad politseinikud, seda
tõendas neile ka herra Ritgiwanem oma
hilises kõnes Ritgikogus. Need olgu wää-
ramata eeskujuks ja ergutuseliks kõigile, sest
elu nõuab alalist edenemist paremusele,
eriti praegusel erakorralisel ajajärgul.

R—ann.

Katkendid politsei ajaloost.

Cand. hist. Oskar Angelus.

Politsei, kui seadusliku korra alalhoidma wõlitatud wõim, on sama wana kui inimkõltsõnd, i. o. sama wana, kui esimeste ühiskelu reguleerimiseks loodud seaduste andmine ja — nendest üleastumine. Esimene korrdit, kellest lugu jutustab, wõib ütelda, on ju see ingel, kes palja mõõgaga paradisiwärawate ees seisib, neid kaitstes esimeste inimeste eest peale esimese seadusest üleastumise.

Oma algusest kuni tänapäewani on politsei suure edukäigu läbi teinud ning tal on pikk ajalugu seljataga. Sellest ajalooft pilka anda, enam kultuurajalooliselt kui juriidiliselt seisukohalt, on nende katkendite ülesanne. Nad tahawad wanadest aegadest ja muistest korrast jutustades, ka omalt poolt armastust organisatsioonile ja elulise wõimuse kohta, mis wanad on kui inimlikud wõimused ja ebanõuused, ning mis esile toonud on kangelasi, kes oma kohut täites surma on läinud, küll wähem silmapaistvalt, aga mitte wähem kohuse truult kui sõjawäelased lahinguwäljal.

Politsei, kelle all meie ajal harilikult, juriidiliselt mõeldud, surwejõudu mõistetakse, kelle abil riik end ja igat ühikut kodaniku hädasohtude eest, mis inimeste läbi tekivad, kaitseb, ei ole oma praegusel kujul mitte wana.

Peftaeg ei tunnegi veel dieti politseid. Riigimure oli — kindla organisatsiooni peaaegu täieliku puuduse ja riigiwõimu nõrkuse tõttu — ainult maad wõltsimise waenlaste eest kaitsta. Sisemine walitsemine oli suuremalt jaolt waimulikkude ja ilmalikkude würstide ning linnade käes. Linnades kujunes siis ka kõige-ennem enam wähem korralik politseilik tegevus, mis igapäewasele elule kõige tähtsamate küsimuste, nagu toiduainete müügi ja järewalwe nende headuse üle, kaalu- ja mõõdu määruuste, turul kauplemise jne. lahendamiseft wälja minnes, warsti ehitus-, tööstus-, tuletaitse- ja teiste alade peale laienes.

Riigikorra muutusena ja kehtwõimu kõwenemiseega wõtsid walitused ajajooksul ühiskute nõndanimetatud politseilinnade eeskujul ka sise- ja walitsemise oma kätte. See oli juba enam tarwilik, et sõjawägede ülalpidamine alalise sõjawäe sisse- ja walitsemise ajutise asemel uue aja algul suurte kuludega ühendatud oli ja et endise riigiparwaadi wahetpidamata kaswamine palju maksma läks, mille tõttu walitused sunnitud olid uust rahwastallikaid uute masjude näol leidma. Et aga rahwastallikaid uute masjude näol leidma, oli kõigepealt waja sise- ja walitsemise wõim, korra ja julgeoleku eest hoolt kanda, sellega kaubanduse ja tööstuse arenemise wõimaldades. Sarnase hoolikandmise tagajärg oli siis ka n. n. „hea politsei“ ellukujumine.

Riik politsei ja riigi üldise walitsemise wahel

weel wahet ei tehtud. Peale kirikliste asjade alles temale dieti kõiit ja ta oli kõige kindlamalt kohtu-, raha-, sõjawäe-, kooli- ja kaubandusajandusega seotud. Politsei all mõisteti kuni XVIII aastajaja lõpuni üldise walitsemise ja korraldamise riigis ja kogukonnas, samuti ka wastawate määruuste wäljaandmiseft, mis mitte järjekindlalt ja elundue tele wastatamalt jageli ainult mõne walitseja tujust tekkisid ja tihti sügawalt riigialamate erasellu tungisid. Nii, näit., oli ette kirjutatud, mis riideid keegi kanda wõis, kuidas teise terwejõu juua jne.

Sääraniis laialiselt arenenud politseitegevus XVII aastajaja teisel pooltel, mil eriti Keit-Euroopa kolmekümne-aastase sõja järellajana wäejuureskuteft, sõjapõgenekateft, kõiitjugu lahlastest wäljamaalastest, lahitud sõduriteft, lõunaiseterahwastest, ferjustest ja muistest ülejutud oli (nagu meiegi päewil), ning XVIII aastajaja, mil näit. nimenetud politseidit tekkis, millest kord hiljem, wõib olla, kõnelemine. See oli politsei piiramata wõimu diitaeeg kus kohus ka weel ainult teoreetiliselt rippumata oli ja misjuguft ajajärku iseloomustab Friedrich II arwamine, et „rahwale peab kui haigele lapsele juhutama, mis ta tõmma ja mis ta jooma peab“.

Alga juba samal — XVIII aastajaja — algab raha-, sõja- ja kohtuajanduse ja walitsemise iseseiswus, juba hakatakse politsei kui ainult sise- ja walitsemise julgeoleku kaitsega peale waatama. 1667 a. oli Prantsuse kuningas Louis XIV järewalwe Pariisi linna julgeoleku, awaliku liikumise, tana- wate puhastamise ja walgustamise kohta ühe kuningliku ametniku peale pannud, tema eeskujul tegi 1742 a. sama Preisimaal Friedrich II kuningliku politseidirektori koha sisse- ja walitsemise Berliinis ja teatavas mõttes ka Peeter I Benemaal kindral-politsemiseftri ameti loomisega Peeterburis 1718 a. Sellega olid siis juba politsei piirid üldiselt ära tähendatud.

XVIII aastajaja lõpul ja XIX aastajaja esimesel pooltel algab politsei täieline ümberwõustamine, tema tegevuse piiramine ja nääde kuu omandamine — Prantsusmaal riiklike ja munitsepaal politsei lahutamise läbi 1790 ja 1795 a. seadustega, Inglismaal politseikordnikkude (constabularis) ameti sisse- ja walitsemise läbi 1856 a. ja Preisimaal 1850 a. seaduse läbi, millega politseiwaltus, kes end rewolutsiooniga 1848 kõlmatuna näitas, ümber korraldati.

Sandarni-politsei kujunemine langeb samuti XVIII aastajaja lõpu ja XIX alguse peale.

Benemaal, kus politsei kõigil aegadel isearalitsew tähtsusega oli, alates esimeste Romanowite strektsiõidega ja lõpetades Lenin-Trotski-Dershiinski-ka'ga, on Peeter I politsei organisatsiooniga

alganud. Katariina II jätkas juba tööd isedaerialise hoolitsemise ja Aleksander I ja järgnevate tsaaride valitsemise ajal omandas Wene politsei oma paras-tise kuju.

Wene tsaariaegsele politseile meie juures olid 9.

juuni 1888 a. seadusega (w. S. R. II l. § 832 ja järgmised) teatavasti mõned erimäärused teh-tud, millede maksimus kuni revolutsioonijani kes-tis, j. o. kuni ajutise miilitseaduse jõusseastu-miseni. (Järgneb.)

Isikute ja waranduste otsimisest.

(6. järg.)

Warastud hobuste otsimine. Hobusewargus, mis meil wiimastel aastatel kord juba hirmuäratawalt suureks paisus, näib wiimasel ajal järjekindlalt kahanewat. Kuna 1920. a. registreeriti üle 1000 hobusewarguse, langes nende arv 1921. a. juba 300 peale ja käesolewa aasta nelja kuu andmed lasewad eeldada, et ka-hanemine edasi kestab. Kuid siiski oleme ka praegu weel ligi kolmefordiselt ees en-nesõjaaegsest hobusewarguste arwust ja arwata võib, et senikaua, kui hobuste hin-nad ikka weel kõrgetena püsivad, hobuse-warguste täielikku raugemist pole loota.

Hobusewargus ilmutab ennaft kahesugu-sel kujul: organiseeritud salakade ja üksi-kute, omakäpeal töötawate waraste läbi. Salga liikmed asuwad harilikult mitmes maakonnas ja nende koostöötamine seisab õieti selles, et nad üksteist wastastikku awitawad wargust korda saata ja warastud hobuseid edasi toimetada. Seejuures on osad enamasti järgmiselt ära jaotud: saagi waritsejad, warguse toimepanesjad, edasi-toimetajad ja warjajad. Saagiwaritseja on enamasti oma walla elanik. Tema walib warastamiseks kõlbulise looma wälja, pa-neb tähele, kus looma hoitakse, mil ajal ja kuidamoodu oleks kõige jündsam wargust toime panna. On ettevalmistused korras, siis laadab ta oma kaaslastele, kes ena-masti teises maakonnas elutseb, kutse war-gile tulla, walmistab enda jaoks igaks juh-tumiseks mõnesuguse alibi tõenduse ette, — ning kofkuräägitud ööl kaob peremehe armsam loom tallist ehk koplilt ära. Mõ-nikord muretsseb waritseja warga jaoks ka sõiduriista walmis, sest et rakkes hobune teel wähem tähelepanu äratav. Riisugusel juhtumisel laaditakse peremehe aidast weel mõnesugust warastamisewäärilist kraami peale. Kogemused on näidanud, et mete hobusewargad talliuste kõrwal ka aidauksi lõhuvad. Siljem, saagijaotamisel saab wa-ritseja kindlasti oma osa kätte ja järgmisel korral võib kaaslane oma maakonnas te-ma jaoks saagiwaritseja osa etendada.

Tuleb nüüd politsei saagiwaritseja, kui

kohaliku tuntud hobusewarga juure otsima, siis on tema tallid puhtad ja pealegi võib ta sel ehk teisel teel usutawalt tõendada, et ta warguse ööl kodus maganud ehk tunnis-tajate poolt hoopis teisel nähtud. On kor-duwast tähele pandud, et jultunud wa-ritsejad järgmisel hommikul ühe ehk teise ettekäände all kahjusaaja tallu ilmuvad, et julge ilmumise läbi igasugust kahtlust ene-je wasta kaotada. Selle aja sees on kaas-lane warastud hobuse juba kindlasse koh-ta — warjaja — juure toimetanud, kus see senikaua warjul hoitakse, kuni otsimise pa-lawik möödunud. Mõnikord wiib waras warastud hobuse lähemasse paksu metsa, kus teda esialgu paar päewa warjab ja siis öö kätte all kaugemale toimetab. Seda wõtet tarwitawad wargad harilikult siis, kui hobune hommiku eel warastud ja see-ga karta on, et lähematel teedel mõni kah-jusaaja tutaw võiks juhtumisi wastu tulla ja hobuse ära tunda. Jälgede kus-tutamiseks seotakse warastud hobustele mõnikord kotikesed karpjate otsa.

Kui ettevaatlikult warjajad oma üles-annet täidawad, sellest järgmine näitus:

1919. a. otsis politsei ühes kahjusaajaga Pihula ümbruses warastud hobust. Tef-kis põhjendud kahtlus, et warastud ho-bune ühes wanas kõrtsus warjul on. Vä-riotsemisel ei leitud midagi kahtlast. Pa-rajasti aga, kui otsijad kõrtsu hoowis otsi-mist lõpetada tahtsid, kostis kufagilt seina tagast kahjusaajale tutaw hobuse hirmuni-ne. Sakati uue hooga otsima ja leiti wiimaks, et tall on ühest küljest kahetordse seinaga, mille wahel tühi ruum, kuhu sõi-mete taha osawalt peidetud ukse kaudu pääsib. Warjatud ruumist leiti kaks wa-rastud hobust, kellest kahjusaaja ühe omaks tunnistas. Tark loom oli oma kaswataja häälest ära tunnind ja temale wastu hirnunud.

Warastud hobuste warjamiseks on weel tarwitud selleks otstarbeks uleslaotud õnn-said heina-, põhu-, halgude- ja haowirnaid. Nende juures tuleb teraselt kuulatada, kas wirna südamest kahtlast tampimist, puris-

tamist ehk puremise häält wälja ei kosta. On juhtumisi ette tulnud, kus warastud hobused isegi ülesse pööningule on liritud ja seal heinte warju ära peidetud.

Alles peale selle, kui „õhk puhtaks“ on läinud, tehakse „saak“ rahaks. Tihti et usalda aga waras ise hobust müütama hõkata, waid jätab selle ülesande edasitoimetaja hooldeks. Wiimaseid leidub tihti kahtlase kuulsusega hobuseparisnikkude hulgas, kellel selleks otstarbeks alati mõned walehobusepaasid tagawaraks.

Omakäepeal töötawaid wõiksimetawaid digusega juhuslikeks hobusewarasteks nimetada. Need on sagedasti ilma kindla elukohata isikud, kes ilma ringi mööda maad ringi kolawad, kuna aegajalt wangimajades pikemalt puhkawad. Seda-

forti hobusewargad lähewad harwa hobust warastama kodust tallist, mis, nagu kuulsime, kohaliste olude üksikasjalist tundmist nõuaks. Nende armsam wõte seisab selles, et teedel endid möödasõitwate naisterahwaste ehk raukade wantrile kauplewad ja siis parajal filmapilgul omaniku wantrist maha tõukawad ning ise hobusega tuhatelja edasi kihutawad. Mõnikord jälle waritewad nad saaki kõrtsjude juures ning kut märkawad, et peremees kõrtsus ju lõbusasse olemisse sattunud, milleks ise liht kaasa mõjuwad, siis päästawad tähelepainematalt hobuse lati küljest ja traawiwad minema. Saagi realiseerimiseks tarwitawad nad enamasti samade warjajate ja edasitoimetajate kaasabi, kellest juba eespool kõneldud.

(Lõpp järgmises numbris.)

Tulekahjud ja nende tekitajad.

(7. järg.)

Pahatisti juhtunud ladudes ja ka laewades puuwilla tulekahjud, mis enamiste raskest kustutada ning selle tõttu väga kardetawad olla wõiwad. Endistel aegadel oldi arwamisel, et ka siin isesüttimisega tegemist on. Kuid uuema aja järeluurimised on selgeks teinud, et puuwilla tulekahjud mitte isesüttimise läbi, waid enamiste puuwillasse juhtunud tulejädede läbi tekivad. Piisikene tulejade, olgu põlewaft kiviisest läbi korstna wäljapaisatud, põlewaft tuletikust ehk paberossiotsiast j. n. e. langenud, puuwilla fattudes, süüb ennast puuwilla sisse, kus ta nädalate kaupa õõguda wõib, ilma et ta wäljaspoole tungiks. Tuleleef lööb siis ennast wälja, kui tuli ennast läbi süünud on kuni puuwilla ladu wälise pinnani.

Endistel aegadel saiwad nii wiisi ühest tulekahjust päästetud puuwilla pallid uute tulekahjude põhjuseks. Nendesse sattunud tulejädemed õõgujid niikaua edasi, kuni tuli wälja löi. Müüd, kus see puuwilla omadus tuntud, saawad sarnased kahtlased puuwilla pallid eriti paigatud ja nende järele eriti walwe sisse seatud.

Peame tähendama, et plahwatused ka furitegija tahtel sündida wõiwad. On tuntud juhtumised, kus furjategija salaja gaasitoru nii wigastab, et gaas temast wälja tungib, ehk jälle tähelepanemata gaasi kraani lahti keerab. Tingimiseks sarnastel juhtumistel on, et see tegewus teatud juhtumised, kus furitegija salaja

küllalt ruumi kogunud on ja et sellesse ruumisise keegi lahtise tulega astuks.

Ünnelikul kombel on walgustusgaasid iseäraline ninasse torkaw haig, mis tema peale tähelepanu tõmmab. Kuid tarwis igal tingimisel selle eest hoida, et lahtise tulega otse ei hakata, kust kohalt gaas wälja tungib. Walgusegaasi plahwatused, mille tingimised meie lugejatele juba tuntud, on pahatisti väga kohutawate tagajärgedega oma suure häwitawa jõu ja plahwatusele enamiste järgnema tulekahju tõttu.

Wäljades, kus gaasiwalgustus ehk gaasikõõgid sisse seatud, tuleb tähelepanu wane mate konstruktsiooniga gaasimõetjate peale pöörata. On juhtumisi teada, kus nimelt rikkiläinud gaasimõetja tähelepanemata gaasi laatalaotajaks oli.

Et plahwatustega lõpetada, olgu weel kaunis sagedasti juhtunud aurukatelde lõhkemised nimetada, ehk need küll õieti tulekahjude liiki ei kuuldu.

Tuletame meelde, et weel soojendamise juures kuni 100° keema hakkab. Kui see soojendamine õhukindlas ruumis sünnib, kust keemise juures tekkinud weeamur mitte laiale laguneda ei saa, siis tõuseb rõhumine wee peale wõrdlemisi suuremaks, kut hariline atmosfääri surumine. Ühes rõhumise suurenemisega tõuseb aga iga wedeliku keemispunkt. Nii näituseks rõhumise juures kahe atmosfääri raskuses tõuseb wee keemispunkt kuni 120°, kolme atmosfääri juures kuni 134°, kuue atmosfää-

rt juures kuni 159° jne. Sellest on arusaadav, et aurukatla seinte tugevus selle järele sisse seatud peab olema, kui suure surumise all tema töötama saab. Kui aurukatel nõrgem on, kui weeauru rõhumine, siis lõhkeb tema. Manomeetride peal äratähendub kõige kõrgem auru surumine, mis mitmekesiste katelde juures mitmesugune on, ei tohi töö juures ilmaski üle astunud saada.

Milles seisab nüüd hädasõit kõrge auru surumise all töötava katlale ja mille läbi see hädasõit võib välfakultutud saada?

Kui meie ühte ainet kõrgema temperatuurini ajada tahame, siis peame tema peale soojusega mõjuma. Kuid mitmekesised ained, ka ühes raskuses mõetud, nõuavad mitmesugust palawust, et teatud temperatuurini oma soojuses tõusta. Et selleks tarwisminewat soojust mõeta, pruugitakse nõndanimetud kalooriit. Üks kaloor on see soojuse suurus, mis tarwis, et 1 gramm wett kuni 1 kraadini (sajajaolise termomeetri järele) soendada. Tehnikas pruugitakse ka suuremaid kalooriitid, millede all seda soojuse suurust mõistetakse, mis tarwis, et 1 kilogramm wett kuni 1° soendada.

Ka keemiliste protsesside läbi wabaks saanud palawus, näituseks põlemise juures, mõdetakse kalooride järele. Nii näituseks annab 1 gr. kuivi puid põlemise juures 3000 kaloori, kiviisüsi umbes 8300 kaloori jne. Et 1 gr. wett kuni 100° soendada, on tarwis 100 kaloori; et seda wett

edast 1 gr. saja kraadiliseks auruks muuta, on tarwis 536 kaloori. Seda kõik harilise õhu surumise all. Kui aga aur finijes ruumis, näituseks katlas on, siis tõuseb surumine ja temperatuur wastawalt tähendud arwetele. Nii siis kogub wees, mille keemine surumise läbi takistud on, palawus suurel määdul. Kui nüüd sarnane weefogu häbitseft madalama surumise, nii näituseks harilise atmosfääri surumise alla sattub, siis langeb wee keemispunkt kuni 100° ja kogutud palawuse hulk saab järsku wabaks ning auru muutmiseks äraprungitud. Nii siis tekib järsku määratu hulk auru, mis raskeid purustamisi sünnitab.

Põhjused sarnaseks aurukatla lõhkemiseks võiwad mitmekesised olla. Põhkemine võib paha materjaali ehk puuduliku töö tagajärg olla, kusjuures muidugi katla tööstur wastutaw on. Pahatõhti on nõndanimetud katlakivi süüdi, mis ennast katlawee seest olemateft mineraaljaofestest feinte ja tuletõrude külge kogub. Kõige enam aga juhtub aurukatla lõhkemisi selle läbi, et katlasje õigel ajal wett juurde et lijata, kusjuures tuletõrude weest wabane des üleliiga tuliseks aetud saamad. Mõistagi, et wiimase juhumiisel tööline, kelle hoolets aurukatel usaldud, süüdi on, sest ei wee seis katlas iseäraliste tõrude läbi näha on. Kuid katastrofi esimeseks ohwiriks langeb alati sarnane hooletu tööline ise.

Wana politseinik.

(Rõpp).

Raiooniülemate kursuste lõpuarwed.

1. juulist 1921 a. kuni 8. aprillini 1922 a. peeti 10 politseinikkude kursust ära, millest 610 wälispolitsei raiooniülemat, 90 kriminaalpolitsei ametnikku ja 19 kaitsepolitseiametnikku oja mõisid.

Rõhhuw enamus kursustelolijateft tunnustati järellastumisel rahuloldawalt kurjuse lõpetanuks, kuna õige wäike protsent nõrgaks tunnustati; nimetud 610 raiooniülemast ainult 10, 90 kriminaalametnikust 4, kuna kõik 19 kaitsepolitseinikku rahuloldawalt kurjuse lõpetasid.

Peale kursustele komandeeritute mõisid kurjustest 23 wabapealkkuulajat oja, neist politseinikka 12 ja demobiliseeritud sõjawäelasi 11. Wabapealkkuulajateft lõpetasid ekesternina kurjuse 10 politseinikku ja 9 demobiliseeritud sõjawäelast.

Õpiaineteft loeti kurjustel — seaduse seletuse alal 425 tundi, üldise politseitegewuse alal — 402 tundi, eetika, taktika ja reoõppuse alal — 259

tundi, kriminaalõppimiste alal 127 tundi; aktiivsi alal 22; tolli alal 7; weterinäär alal 22, sanitaär alal 9 ja kombilus alal 11 tundi.

Ettelugemisi pidasid kohtupalati prokurööri abid hraad Rõut ja Saas, kriminaalpolitsei inspektor Liit, Tallinna politseiülem Saar, raudteede politsei ülem Jwaas, aktiivsiwalitjuse 1. ringkonna juhataja Lühäär, tolliwalitjuse ülema abi Priidel, sanitaärarstid Dr. med. Luiga, Dr. Wilken, Dr. Riiutman ja loomaarst Urras.

Kurjuste kulude katteks fulus 1.222.426 mkr. 83 penni.

Üldiselt peab konstateerima, et kurjustel oja mõtjad wäga tõffiselt, tähpanelikult ja edastpüüdwalt töötasid ja selle tõttu wõrdlemisi lühitefe aja jooksul rohkesti tarwilikka teadmisi oma ametialal omandasid, mis eduka kohusetäitmise juhtes juba nüüd tuntawais tagajärgi annud on.

Kirjadest toimetusele.

W. a. politseilehe toimetuse!

Enamaste iga kuu või paari tagant saavad politseipeavalitjuses poliitilistele koosseisudele aru peetud. Kuidagi ei ole aga üldiselt või vähemalt politseiametnikkudele teada antud, misjuures politsei tegevusse puutuvad asjad seal päeva- korral olnud ja misjuures otjused ühes eht teises asjas tehtud. On isegi ette tulnud, et poliitilistele selle asemel, et saarnasel koosseisul peetud läbiräärimistel või nõupidamistel ühes eht teises asjas tehtud otjustega alluvaid ametnikke tutvustada,

on vastuotsa mingijugusel põhjusel omalt poolt asja walesti lastud korraldada, mille tagajärjel teataval ametnikkudel wastutahmist tuli wäärjammusi teha.

Et saarnajed asjad edaspidi ei forduks, oleks loomikaw, et poliitilistele koosseisude kirjeldused vähemalt politseiametnikkude hääletandjas — politseilehes — saaks awaldatud. Siis oleks kõik ametnikud enam-wähem iga asjaga kurgis ja wõiks teinekord mõnesgi asjas wäärjammud tegemata jätta.

Politseinit.

K o h t u t a s t .

Propagandistid-murdwargad.

30. mail 1920 a. leidis kodanik Johannes Jaksela lähimines Roca-al-Maara metšast tundmata naisterahwa surrukaha, kellel nagu üleni werine oli. Surrukaha oli laetud puuotjadega ja selle läheduses lamis wärskte sireli oks. Rohale tutjutud arst leidis, surrukaha kangestuse järele otjustades, et tapmine oli toimepandud eelmisel põwawal ja nimelt rewolwori kuuli läbi, mis tagantpoolt peast sisse oli lastud. Surrukaha peal leiti piinamismärksid. Et surrukaha juurest mingijuguseid dokumenta ei leitud, samuti ka keegi tapetud ära ei tunnud, jäi tapetu isik kindlaks tegemata ja tapja ülesleidmata.

Juuni kuul läinud aastal sai kriminaalpolitsei agentuur teate, et keegi Amanda Kinnapuu teab tapmist, kuid ähwarduste mõjul ei julge sellest kõneleda. Kui Kinnapuu ülekuulati, seletas ta, et tapetu olla kuskigilt sisseõitnud Alma Sommer. Tunnistaja Kinnapuu elanud Kuskowi tän. nr. 6 kellegi Luise Menti korteris. Alma Sommer olnud Luise Menti mehe Johannes Menti armukene ja käinud temaga seltis wäljas. Tema teada elanud Johannes Ment ilma lubata Gestimaal. Ühel pühapäewa hommikul kella 3 ajal tulnud Luise Ment, kellegi Johannes Manjoga kodu. Tema maganud parajasti. Sisjetulles kõneleud Manjo Luise Mentile: „Alma sai nii, et ta koke ka jäi.“ Sellepeale küsinud Ment, kas nad temalt isikutunnistused ära wõtnud, mis peale Manjo jaatawalt wastanud. Kui nad Kinnapuud filmanud, ehmatanud nad ja sellejärele hakkanud Manjo teda ähwardama, kui sellest kellelegile kõneleb, mis ta kuulis.

Kriminaalpolitsei poolt pandi Luise Menti korteris läbikõlmimine toime ja Ment andis mõned asjad wälja, mis ta Alma Sommeri omad ütles olewat.

Kuriteo kohta seletas ta, et tapmise jaatnud korda Johannes Manjo 29. mai õhtul. Tapetu olnud tema mehlega lähedases wahetorkas ja nad toimeanud alati mingijuguseid kahtlasi asju. Käinud seltis

õsseti wäljas ja olnud wahest kauemat aega kadunud. Tapmise päewal wiibinud tema mees Alma Sommeriga ja Johannes Manjoga Kannamõijas, kust nad õhtupoolikul linna poole tulema hakkanud. Kõlkupeetud nõul Johannes Mentiga lastud Manjo Sommeri Roca-al-Maare metšas maha ja matnud siis surrukaha oksite alla, tema juurest dokumentisid ära wõttes.

Süüalused Menti ja Manjot peeti asja uurimise ajal wahi all süüdisjuures põrandaaluse töd ja murdwarguste pärast. Ment ennast millegis süüdi ie tunnistanud seletades, et ta tapmist midagi ei tea. Esialgu salgas ta Manjo, kuid kohtu ees asja arutamisel seletas järgmist: Johannes Ment ja Alma Sommer kuulunud põrandaalusesse organisatsioonile, mille eesmärgiks wabariigi korra kufutamine oli. Ment elanud jalaja Gestis ning tema liikumise wabadus olnud piiratud, mispärast ta Sommeri oma kätkjalaks pidanud. Peale põrandaaluse tegevuse käinud Ment oma wemmaga ja Sommeriga murdwargustel. 1920 aasta kewadel tahtnud nad Undla wallas ühte metšawahi talusje sisetungida, kuid metšawahi naine awanud nende peale tule, kus juures Aleksander Ment surma saanud, kuna teised ära põgenesid.

Tapmise päewal olnud nad seltis Kannamõijas. Tulles linna poole seletanud Ment, et ta ühes Sommeriga Wenemaale sõidab. Sel päewal pidanud ta põrandaaluse organisatsioonile lõhkeaineid muretsema ja lastunud nende järele minnes ühes Sommeriga, Kakkumäe küla juures. Tema tulnud üffi linna. Järgmisel päewal jaanud ta Mentiga koku. See seletanud temale, et õhtul Roca-al-Maara metšas Sommeri aratapnud, seft wiimane hakkunud teda ähwardama sellepärast, et ta nõusolekut ei awaldanud Wenemaale sõitmiseks, ja lubanud tema tegewusest politseile teatada. Sellepärast tapnud ta ka Sommeri metšas ära.

Sissem põgenes Johannes Ment wahi alt ära.

Õst oli sõjaringtonnakohtus arutusel 11. mail j. a. Kõikide tunnistajate ülekuulamisel selgus, et Manjo tapmist oja wõttis ja oma käega Som-

meri surmas. Kohus mõistis Krasnojarski maal. Šhalinski walla kodaniku Johannes Gustawi p. Manjo kõigi õiguste kaotusega elutsajaks sunnibõlle.

Harjumaakonna Klostri walla kodanik Luitje Juhani t. Menti sellepärast, et ta kuriteo toimepanemiseft teadis ja selleft wõimudele ei teatanud — 2 kuus türmi. M. L.

Sündmused.

Uferistide jalk laadal.

28. apr. teatas Rakvere kriminaalpolitseile Rakwere wallas elutsen Johannes Mentat, 49 a. wana, et samal päewal Rakwere laadal tulnud tema juurde keegi tundmata noormees ja küsinud, kas ta mitte hobust ei soowi osta. Et Mentat just hobuse ostmiseft laadale tulnudki, wastanud ta tundmatale jaatawalt, mille peale wiimane teda kõrwale kutsunud ja seletades, et ilma wiina wõtmiseta kaup ei wõi minna; wõtnud oma taskust wiinapudeli, millest ise wõtnud ja ta Mentakile annud, lubades hobuse ostmise juures abiks olla. Parajaste wiinawõtmise juurde tulnud keegi kolmas tundmata isik ning üteldes, et siin wiina wõtta ei tohi, pillanud ühe paki taskust maha ning läinud ise minema. Mentakiga kaasas olew isik wõtnud paki üles ja kutsunud Mentaki endaga kaasja Käsitööliste seltsi hoowi. Hoowis tulnud nende juurde sama isik, kes paki mahapillas ja hakkanud kaotud pakki tagasi nõudma ning otstunud alguses Mentaki läbi, kusjuures tema rahatastku wäljawõtnud ja peale järelewaatamist tagasi annud, tähendades, et see mitte tema oma pole. Peale selle otstunud Mentaki kaasas olewa isiku läbi, kelle juureft ta paki leidnud ja teda politseisse kutsunud, mille peale Mentat hoowist minema läinud.

Laadaplatzil oma rahatastku järel maadates leidnud Mentat, et taskus olew 16.000 marka on ärawarastud ja selle asemel ajalehe „Postimehe“ nummer pandud.

Samal päewal andis üles Pada wallas elutsen Anna Mardike, et tema mehelt, Mihkel Mardikeseft, olla laadaplatzil ärawarastud 10.000 marka raha. Raebeluse ja tunnistajate ületuulamisel selgus, et raha on ärawarastatud kolm tundmata isikut, umbes samal kombel kui Mentakil.

Juurdlus kestab edasi.

Sõna teotamine.

Tallinnas Kopli jurnuarias asuwat Getlingi lastises hanakabeli keldrist leiti koolkaleha puusärgist wäljawõetuna ja seinä ääre püsti asetuna, kus juures rinnal ristiolewate käte wahel lepp pistetud oli. Nõja uuritakse.

Nõõwmõrtjutatöö Harjumaal.

14. mail j. a. teatas telefonogrammiga kriminaalpolitseile Raafiku politsei jaoskonna ülem, et 12. fep. leitud Kuivajõe wallas Tuhala mõisa metsas Rabala walla kod. Miina Johani t. Kuuser, 58 a. wana wäheste eumärkidega, kes Tallinna

Reikhaigemajasse jaadetud. Ületuulamisel Reikhaigemajas seletas Kuuser, et tema 10. mail j. a. Kõje laadal oma hobuse 20.000 marga eest ära müünud. Kodu tülles, metsa wahel tunginud Kuuserile umbes 20 a. wanune noormees kallale, lõõnud mingijuguje kõwa asjaga pähe ja röõwinud 20.000 m. raha ära. Juurdlus kestab.

Walerahategijate organisatsioon Tallinnas.

Seaduseandjad on waleraha tegemise ja laiali laotamise ühelhäälel arwanud raskemate kuritegude hulla, mille eest karistatse pikkajalisi sunnitõõga. Sellega on nad wäga õieti arwestanud suurt kahju, mida sünnitawad walerahategijad ja laialilaotajad. Eftiks wõib nende tegevuse läbi isiklik kahju kannatada iga üksik kodanik, kes küllalt ettewaatlik ei ole raha wastuwõttes, teiseks wõib waleraha juuremal arwul tarmitusele ilmumine ujalduft kõgutada riigi rahamärkide wastu ja seega loju ühissonna majandusliji huwidid rikkuda. Seepärast leiwad rasked karistused, mis kriminaal-kodekides walerahategijate jaoks ette nähtud, ta rahwa õigustundes igalpool ühemeeliste õigekspidamist.

Kuid hoolimata rasketest karistustest, mille osaliseft saada iga walerahategija ehk laialilaotaja riskerib, leidub ikka jälle õnnelikke, keda hästitajuw, kerge teenistus näib awatlewat oma teadmisi ja oskust ära kasutada wähem asjatundlikuma seltskonnaosa eksploateerimiseft waleraha walmistamise ja laialilaotamise teel.

Ka meil Gestis ei näi jedajorti ettemõtjateft puudust olewat. Wõrdlemise lühikese aja jooksul on awalikuft tehtud juba kaks suuremat organisatsiooni, esimene Tartus läinud aasta sügisel ja teine — weel suurem — eelmisel kuul Tallinnas. Et wiimase awalikustegemine mõndagi humitawat ja ühtlasi õpetlikku igale politseinikule peaks pakuda mõima, siis kirjeldame jälgimise käiku niipalju kui see eeluurimise huwides lubataw, lähemalt.

Käesolewa aasta märtsi algul sai kohalik kriminaalpolitsei teateid, et Tallinnas ehk selle lähemas ümbruses olla moodustud walerahategijate ja laialilaotajate jalk, kes peaaesjalikult tuhanda-margalisi kasutatähti walmistawat ja neid lähemal ajal laiali laotada kawatsewat. Eftalgjed teated olid aga niimõrd kattendilised, et wõimata oli nende waral awalikku jälgimist alustada. Seepärast kõwendati walwet kahtluse all seiswate isikute üle ja jääd i ootama parajat filmapiltu wäljaastumiseft.

Peab tähendama, et walerahade trükkiloja ülesleidmiseks politseil palju ettevaatust ja kannatlikkust tagawaraks peab olema. Kõigepealt ei tarvitse trükkimise abinõud loju poolest kuigi juured olla, mille tõttu neid hõlbus kiirelt otstijate silma eest kõrvaldada, teiseks on salgad väga ettevaatlikult korraldud, kusjuures juhid suurele hulga laialilaotajatest enamasti tundmatuks jäävad. Üksikud laialilaotajad aga ei kannata harilikult suuremal arvul waleraha enda juures, ja selle tõttu õnnestab neil „sissekukkumiste“ puhul endid puhtaks rääkida. Salga liikwideerimiseks on aga tingimata tarwis walmitusabinõud ehk suuremal hulgal waleraha kätte saada.

Märtsi lõpul saadi juba teateid, et jalkfond olla joatnud oma liikmed pea kõikidesse wabariigi linnadesse waleraha laiali laotama. Kriminaalpolitsei tõwendas iga pool walwet. Selle tagajärjel läks Petseri kriminaalpolitseil lorda juba 4. aprillil Petseris tabada Tallinnast sissejõitnud naisterahwast Minna A., kes wale tuhandemargalist kasjatahte pakkus. Päew pärast seda tabas Tartu kriminaalpolitsei Tartus jällegi Tallinnast sissejõitnud naisterahwna Johanna J., kes samajugust tuhandemargalist waleraha ühes karpluses püüdis ära wahetada. Läbiotsimisel leiti Johanna J. juurest riiete alla peidetuna weel 19 wale tuhandemargalist. Läbiotsimise ajal püüdis J. walerahafid õjawasti walitud filmapiigul lähedalolewa kantseleilaua kahtlisse peotada, kuid ametniku (muidugi naisametniku) film oli juba siiski märganud ja rahad päewawalgele toonud. Rahad olnud väga õjawalt rindade alla ära peidetud, nii et pealiskaudse wälispidise kobamise juures riiete all ei kahtlast kühmu ega krõbinat tunda ei olnud. See näitab weel kord, kuiwõrd põhjendud on nõudmine, et seesugustel juhtumistel iplikult läbiotsimise waja toimetada kõige piinlikuma hoole ja tähelepanemisega. Paar päewa hiljem tabati Tartu kriminaalpolitsei poolt ka Johanna J. mees, Arnold J., kes samal otstarbel Tallinnast Tartu tulnud.

Nüüd wõeti ka pealinna mitme kahtluse all seiswa isiku juures läbiotsimised ette, mis esitaja küll otsekoheseid tagajärgi ei annud. Selle eest selgusid aga läbiotsimiste juures mitmed andmed, mis kahtlust läbiotsitawate wastu kinnitafid. Nii leiti paariks kohas tuhandemargalise raha lauseid paberiribafid samast paberist, mida tarwitud walerahade trükkimiseks. Tartus tabatud Johanna ja Arnold J.-de korterisse toodi Wõrust saadetud telegramm: „Sinu sõber on sissekukkunud. A.“ Nagu pärast selgus, oli telegrammi saatja Petseris tabatud Minna A. wend Rudolf A. Telegramm oli adreseeritud samas korteris elutsewale Woldemar J.-le. Wiimase lohta selgus, et ta teenib riigi wäärtmärkide trükkilojas ladujana ja et tema isal on Harju wallas mäite saunikukoht, kuhu tihtilugu sõidab. Paistis kahtlasena, et Woldemar J. paljalt lapsearmastuse

suunal nii tihti wanemate poole külla läib ja see pärast wõeti ka tähendud saunas läbiotsimine ette, kuid jällegi ilma otsekohese tagajärjeta. Küll aga leiti sealt kallihinnaline hobune, kelle Woldemar J. hiljuti ostnud. Et Woldemar J. juurest läbiotsimisel leiti wõltsitud hobusepasa, siis toimetati hobune kuni asja selgitamiseni kriminaalpolitseisse.

Ühtlasi wõeti läbiotsimine ette Woldemar J. naisema Rosalie L. juures, kes wäimehega ühes majas elab. L. juures leiti üks wale tuhandemargaline kasjataht samast ffordist, mis Petseris ja Tartus ära korjatud. Rosalie L. seletas, et leidnud waleraha koridorist oma korteri ukse alt pörandalt. Woldemar J. korteri lähedusest tabati telegrammi saatja Rudolf A. Peale selle arreteeriti weel Drewingi tän. elutsewad Jaan R. ja Weera L., kelle wastu oli põhjendud kahtlus waleraha laialilaotamises.

Ülekuulamisel selgafid kõik esialgu oma jüüd. Kuid et kahtlusalustele mahti ei antud üksiteisega kokku rääkida, mis esiteks selle läbi wõimalik oli, et läbiotsimised ja arreteerimised kõikide salgakliimede juures pea ühel ja samal ajal ette wõeti, teiseks aga weel selle tõttu, et ülekuulamist, isikute suure arwu peale waatamata, katkestamata edasi peeti, kusjuures mõnel ametnikul tuli üle 20. tunni ühtejärgi kahtlusaluseid üle kuulata, siis läksid nad wiimaks ema seletustes juba niitõrd segi, et üksikute jüüdiotet kordkorralt ikka enam kindlama ilme omandas.

Kokkukutsutud ekspertide komisjioon tegi omalt poolt kindlaks, et leitud walerahadel on haruldajest juur sarnadus õigetega, kuna ainult wärwitoonid ja weel mõned wäiksemad tehnilised puudused wõimaldawad neid õigetest ära tunda. Et 1000-margaliste järetegemiseks õigete rahade järele väga täielik tehnilisi abinõusid tarwis läheb, misjuga kahtlusalustel waewalt wõijid olla, siis peab arwana, et neil lorda on läinud riigitrükkilojast õigete rahade klišeedest proowiäratõmbeid kõrvaldada ja nende järele omale klišeedid walmistada.

Siin kohal olgu alla kriipsutatud, et enamwähem kordaläinud walerahade walmistajate hulgas alati keegi isik peab olema, kes päewapildistust ja tšinko ehk litograafiatõõd hästi tunneks.

Selle tagajärjel nägi Woldemar J. wiimaks ära, et tema jüü ju päewawalgele tulnud ja pidas see pärast enda huwides kasulikumaks kõik puhtjüüdamisest üles tunnistada. Peale pikemat wastupüüemist tegid ka, mitmed teised salgakliimmed tema eeskujule. Üks salgakliimetest, telegrammi saatja Rudolf A., jattus sel puhul tufameele ja tegi kaht oma kõri läbi kõigata, kuid teda jõuti õigel ajal takistada ning toimetati haigemajasse, kus tema terwis peagi paranes.

Walmistajate seletustest kujunes järgmine pilt:

Salga asutajateks olid riigitrükkilojas teentwad Woldemar J. ja Robert R. Neil läinud lorda juba

1920 a. õigete rahade klišeede prooviäratõmbeid tõrvaldada. Nende järel valmistatud siis Robert R. ühes kohalikus graafika-tõõtojas, kus ta sel ajal töötas, salamahti walerahade klišeed, neid hiljem Waldemar J.-le rahawalmistamiseks edasi andes. Wiimane trükkitud siis aegajalt wäidese käsipressi abil walerahafid. „Rahawabrit“ ajunud Harju walla „Surnumäe“ jaunas. Hiljuti annud tema klišeed Robert R.-le tagasi. Väbiotõimisel „Surnumäe“ jaunas leiti katuse sisse peidetud 382 tuhandemargalist waleraha ja jauna lähedusest lumehangeft käsikopeerpress. Süüdlaste ettenäitamise peale leiti ka klišeed, mis wahpeel tellegi Max J. hoiu alla antud, üles. J. oli klišeed oma isa korterisse wiinud ja need seal kirjutuslaua plate alla kinnitanud. Seal leiti peale selle weel 20 wiiesajamargaliste klišeed, misjuguised salga juhid ka omaks tunnistafid, kuid seletafid, et nad wiiesajamatgalisi weel trükkitud ei oje. Klišeesid üle waabates tunnistafid asjatundjad wiimase seletuse õigeks.

Tõised jaigaliitmed, toku üle kümne istu, on jüüdi ütšnes walerahade laialilaotamises.

„Surnumäe“ jaunast leitud hobuse müüja on teegi Rapla walla kodanik Jüri E. Kergeusklik talumees oli hirmjasti üllatud, kui tuulis, et tõit 51 tulnuut 1000-margalist, mis ta hobuse eest jaanud, puha waled on. Ta jüda muutus aga tohe kerge-mats, kui talle hobune tagasi anti. Tulnuud rahad wõeti mehelt ära ja ühtlasi arreteeriti ka hobuse-ostjad, Tallinna woorimehed Gustaw L. ja Johann B., kelledest esimene juba wõdemalt tuntud kni walerahalaialilaotaja. Gustaw L. korteris leiti läbi-otõimisel weel hästipeidetult 149 wale tuhande-margalist.

Ühtekokku olla kelmid umbes 700.000 m. eest waleraha valmistatud. Sellest on suurem osa kätte jaadud, kuna puuduw summa osalt laiali laotud, osalt laialilaotajate eneste poolt kinniwõtmise kar-tuul ära häwitud.

Küsimised ja kostmised.

877. **Raiooniülem J. A. Küsimine.**

1) Kas on kohalikud wallaelanikud kohus-tud endid wallamajas ka majaraamatuisse sissekandma, waatamata, et nad juba pere-konna raamatute, kui ka walimise nimekir-jade järel wallas ülewal on?

2) Kas wõib wälispolitsei ametnik amet-talitusel, wäljas olles erariideid kanda, juhtumisel, kui wormirite kandmiseks kõlb-matuks jaanud. —

Wastused: 1) „Riigi Teatajas“ nr. 5 — 1921 a. awaldud Siseministri määruse järgi on „kõik majaomanikud, nii maal kui lin-nas, ehk nende wolinikud wõi ajemikud kohustud majaelanikkude üle majaraama-tud pidama. Et „kohalikud wallaelanikud“ ühtlasi ka majaelanikud on, tuleb ülemal-nimetud määruse järgi tingimata käia.

2) Ametikohuste täitmisel ei wõi politsei-ametnik mitte erariides käia. Kui wormi-rite, selle peale waatamata, et tema kand-mise aeg ainult aasta on, enne tähtaega ära kulunud, tuleb omal kulul uus wormi-rite muretšeda.

878. **Lugeja 3107 Narwas. Küsimine.** Kas on seaduses kindlaks määratud, mitu kor-da peab aastas elumajade korstnaid püh-kima?

Wastus. Korstnapühkimise korra linnas määrab kindlaks linnawolikogogu sunduskli-ku määrusega.

878. **3107 Narwas. Küsimised.** 1) Kas kuud tagasi on üürnik teadmata korterist lahkunud, wõtme kaasa wõtnud ja oma

kraami lufustatud korterisse jätnud. Müüd palub majaomanik politseijaoskonnas kor-teri uft lahti murda, tingimiseega, et tema korterist leitud kraami oma juure hoitule wõtab, kuni üürniku ilmumiseni. Kas po-litseil on õigus majaomaniku palwet täita ja mis seaduse põhjal, wõi allub see rahu-kohtunikule?

2) Kellel on õigus kohtu- kui ka harilt-kus korras ettetulewaid igasugu suurema ja wähe-ma tähtsusega palwefirju walmis-tada? Kas wõib jeda teha iga isik, kel jeks niipalju oskust, wõi on selle õiguse saami-seks tarwis mingit erakõhmi kuskil ära teha ehk jälle luba muretšeda ja nimelt kellest?

3) Kas käiwad regulatiivmaksud wastu-waidlemata korras sissenõuetawate hulka ja kes peab neid sisse nõudma?

4) Kauplusest müüakse tubakat, aga mui-du teatud paremat sorti ei anta, kui pead ka müüja poolt määratud arwu hülsse kaasa wõtma. Oitja nõuab politseikorraldust. Misjuguisele seitsukohale tuleb afuda polit-seil ja kas on kaupmehe teguwis seaduslik?

5) Kas wõib ülemus, kellel distsiplinaar-karistamise wõim on, omale alluwale amet-nikule karistust määrata, ilma et ta wii-mase seletust oleks ära kuulanud?

6) Kas wõib jaoskonnawõim kohtuaurija poolt politseiwälwe alla wõetud isikule aju-tiselt wäljaspoole jaoskonnapiiri sõitmi-seks luba anda?

7) Peetakse sõõgimaja, mis asub maja

alumiinil korral ja seitsab koos neljast toast. Sõõgimajapidaja on sama maja ülemisel korral korteris, kust ärruumi väljast hoo- wikaudu tuleb täia. Kas käib seesugune üüritud ärruum üüriseaduse § 1, p. 3 põh- jal üüriseaduse alla?

Wastused. 1) Ei ole. Kraami väljatõst- mine korterist peab sündima kohtu kaudu.

2) Palmekirjade kirjutamiseks iseäralikku luba maja ei ole, ei ole selleks ka mingit efsami olemas. Igauks peab walwel olema, et ta asjatundmatu poole pöördumisega oma huwidete kahju ei tee.

3) Regulaatiivmaksud on ära kaotatud (Seisjste kaotamise sead. „R. L.“ nr. 129/130, 1920). Nende sissenõudmine ei wõt sündida wastuwaidlemata korras.

4) Kaupmehe tegewus käib hangeldamise seaduse II jao § 22 wastu („R. L.“ nr. 14/15,

1920), jellepärast on politsei lohustatu- asja kohta protokollit tegema.

5) Disttsiplinaarkaristuse seadusi on pal- ju. Ülemuse kohustus enne karistuse mää- ramist süüaluse käest seletust nõuda on mõnes seaduses otse ette nähtud, teises seda ei ole. Meie politsei disttsiplinaarkaristuse- seaduses („R. L.“ nr. 139/140, 1920) seda ka ei ole. Kuid üldise põhimõtte koha- felt: „audiatur et altera pars“*) peab ar- wama, et iga disttsiplinaarkaristuse juures on maja enne karistuse määramist karis- tusaluse seletust ära kuulata.

6) Ei wõi, selleks on maja kohtuuriija sellekohast luba (Krim. Rp. S. § 415).

7) Ei käi, sest need ruumid on lahus- seiswad.

*) „Digu kuulnud ka teine pool.“

Ametlik osa.

Kohtuministeeriumi määrus Rakvere-Paide rahu- fogu ringkonna rahukohtunikkude tööpiirkondade muutmise kohta.

12. mail 1922 a. Nr. 3.

1. Moodustada 3., 6. ja 7. rahukohtu- jaos- kondadest 2 uut rahukohtuniku jaoskonda, määra- tes nende tööpiirkonnad ja nimetades neid järg- mijelt:

Narwa 3. jaoskond (asupait Narwa lin- nas) — Narowa-Jõejuu alev, wallad: Narowa, Peetri, Joala, Mustajõe (7. jaoskonnast), Koje (3. jaoskonnast), Waiwara ja Umere (6. jaoskonnast).

Jisaku jaoskond (asupait Jisaku kiriku juures) wallad: Wastnarwa, Starjatina (3. jaos- tonnast, Jisaku, Tudolinna (6. jaoskonnast).

II. Seniaste rahukohtu-jaoskondade nimetused muuta järgmiselt:

Endine 1. jaoskond — Tapa jaoskond; tööpiir- fond endine.

Endine 2. jaoskond — Paide jaoskond; tööpiir- fond endine.

Endine 3. jaoskond — Narwa 1. jaoskond; töö- piirkond: Narwa linna künnapoolne osa Jamburi maanteeft, Germani tänawast ja Tallinna maan- teest, maha arwatud Peetri turg.

Endine 4. jaoskond — Rakvere 1. jaoskond; töö- piirkond endine.

Endine 5. jaoskond — Rakvere 2. jaoskond; töö- piirkond endine.

Endine 6. jaoskond — Jõhwi jaoskond; tööpiir- fond: Jõhwi alev, wallad: Jõhwi, Erva, Illuka, Järwa, Kohtla, Maidla, Mäetaguse, Püssi ja Wola.

Endine 7. jaoskond — Narwa 2. jaoskond; töö- piirkond: Narwa linna põhjapoolne osa Jamburi

maanteest, Germani tänawast ja Tallinna maan- teest, ühes Peetri turuga.

Endine 8. jaoskond — Rakke jaoskond; tööpiir- fond endine.

Päewakäskudest.

Politseipeawalitjuse ülema:

12. mail 1922 a. Nr. 34.

§ 1. Alwaldan järgmise herra siseistri tänu- awalduje:

„Tallinna linna politsei efines 1. mail hea kor- rahoidjana ja kaitsjana. Jsearvanis on kiiduwäär- et, et politsei ei kaotanud külmanereljust, mille tagajär- jel paljud õnnetused said ära hoitud. Alwaldan jelle eest tõstis tänu.“

§ 5. Petseri maak. politsei 1. jaosk. fordnit Wunner'ile määran energillise teenistuskohuste täitmise eest autaju 500 marka.

Nimetused ja wabastused ametist.

Siseministri päewakäsfuga:

Riigifogu poolt 8. aprillil j. a. wastuwõetud sise- ministeeriumi koosseiju ja palgamäärade muutmise seaduse („R. L.“ Nr. 50 — 1922 a.) põhjal sise- ministeeriumi koosseijus maksma panna järgmisel muudatusel:

1) Riigikantselei koosseijust üle tuua ministri- kantselei koosseiju kossi komandant alamkolkonn. Johann Kalm, arwates 1. jaanuarist j. a.

2) Ministrikantselei arhiwaari k. t. Jaan Pajo ümber nimetada sekretääri k. t., arwates 1. jaanuarist j. a.

3) Politsei peawalitjuse kantseleiülema Mihail Tang ümber nimetada sama peawalitjuse üldosa- konna juhatajaks, arwates 1. jaanuarist j. a.

4) Refwireerimise peakomisjonis ümber nime-

linda kantseleijuhataja Aleksander Wende rekvi-
reerimisosakonna juhatajaks, arvates 1. jaanuarist
j. a. Uj. tööhjõud Aleksei Rink sekretääriks; arwa-
tes 12. jaanuarist j. a. Sekretääri abi Jakob Paal
— asjaajajaks, arvates 1. jaanuarist j. a. Arwe-
ametniku k. t. Roman-Charley Plutas arwe-
ametnikuks, arvates 1. mailist j. a.

5) Terwishoiu-peawalitsuse I j. kantseleiametnik
Armada Luik ja III j. kantseleiametnik Alice
Pawijani wanemateks kantseleiametnikkudeks,
arvates 1. jaanuarist j. a.

Politseipeawalitsuse ülema päewatärguga:

Nimetatud: Politseipeawalitsuses II järgu
kantseleiametnikuks demob. sõjaw. Wladimir Pel-
der, arvates 1. mailist j. a.

Pol-peawalitsuse juure ülemääraliseks kantsele-
ametnikuks Marie Piisang arvates 1. mailist j. a.

Nimetatud wabapalg. piiripolitst.
kontrolöörideks:

Petseri maal. Saputje külla A. Wirthhaus'i kau-
bituspunkti Alfred Madise p. Wellbaum, arwa-
tes 11. aprillist j. a.

Petseri m. Slobodka w. Pimsha külla Cestimaa
Import-Export'i kaubituspunkti Erik Jüri p. Palis,
arvates 11. aprillist j. a.

Petseri m. Jrboska w. Goristnitsja külla Gerid ja
Ro. kaubituspunkti demob. ohw. Richard Johani p.
Broden, arvates 11. aprillist j. a.

Petseri m. Jrboska w. Kobõlkina külla I.-m.
Seisler ja Ro. kaubituspunkti Anton Jaani p.
Jürisson, arvates 11. aprillist j. a.

Petseri m. Jrboska w. Babino külla Gerid ja
Ro. kaubituspunkti demob. sõjaw. Richard Karli
p. Pahar, arvates 12. aprillist j. a.

Petseri maal. Jrboska w. Kobõlkina külla Seis-
ler ja Co. kaubituspunkti demob. ohw. Erich Krist-
jani p. Haas, arvates 22. aprillist j. a.

Petseri m. Slobodka w. Pimsha külla Cestimaa
Import-Export'i kaubituspunkti demob. j.-a. Wol-
demar Aleksandri p. Jsrail, arvates 2. mailist j. a.

Petseri m. Jrboska w. Anashtina külla A. Wirt-
haus'i kaubituspunkti Tartu linna politst. 2. jaosk.
raiooniülema Gustaw Riidu p. Uusjaar, arwa-
tes 2. mailist j. a.

Petseri m. Jrboska w. Widowitschi külla A. Wirt-
haus'i kaubituspunkti Tartu l. politst. asjaajaja
Ferdinand Hanju p. Waino, arvates 2.
mailist j. a.

Petseri m. Slobodka w. Sletsõi külla Heinrich
Lagus'e kaubituspunkti demob. ohw. Alfred Gus-

tawi p. Punga, arvates 2. mailist j. a.

Tartu m. Kastre-Wõnnu w. Theodor Tederjoni
Piirisaare kaubituspunkti Karl Hendritu p. Mo-
naksen, arvates 2. mailist j. a.

Wabastatud: Petseri m. Jrboska w. Ko-
bõlkina kaubituspunkti wabapalg. piiripolitsei kont-
rolöör Anton Jürisson omal palvel, arvates
20. aprillist j. a.

Petseri m. Slobodka w. Pimsha kaubituspunkti
wabap. piiripolitsei kontrolöör Erik Palis omal
palvel, arvates 1. mailist j. a.

Ringkirjadest.

Politseipeawalitsuse:

16. mailist j. a. Nr. 2716/34667.

Siin juures saadab politseipeawalitsus äratirja
äratirjast arreteerimiste ja läbiotsimiste korra kohta
käsitamiseks ja täpisealseteks täitmisteks.

Sinnitan:

Siseminister: Einbünd (allkiri).

11. mail 1922 a.

Rõigile politseiülematele ja kaitsepolitsei jaos-
kondade ülematele.

Wälispolitsei poolt kaitsepolitseile tema üles-
annete täitmisel abiandmises pannakse kaitsepolitsei
korraldus sead. § 10. p. d. (R. T. nr. 61/62—20 a.)
alusel maksma järgmine lord:

1. Kaitsepolitsei poolt ettenõetawatele läbiotsimis-
tele ja süüdistatawate arreteerimisele annab
wälispolitsei tarwilise arwu ametnike abiks,
kelleks wõivad olla, tähtsamatel juhtumistel —
wälispolitsei jaoskonna ülem ehk tema abi ja
wähem tähtsamatel — raiooni ülemad ühes
nõutawa arwu korbnikkudega.
2. Abi andmises teatab kaitsepolitsei jaoskonna
ülem, ehk neis linnades, kus jaoskonda ei ole
— tema abi, wastawale wälispolitsei asutusele,
kui palju ametnike tarwis on ja milla ja
kuhu ilmuda.
3. Läbiotsimist ja arreteerimist toimetab kaitse-
politsei esitaja ja teeb selle üle koha peal was-
tawad protokollid, millele juuresolejana ka wä-
lispolitsei wanem ametnik alla kirjutab.
4. Wälispolitsei ülesanded on kaitsepolitseile abiks
olla, et jee takistamata ja täielikult temale
tehtud ülesannet täita saaks.

Seda teadwaks tehse paneme ette jeda käsitamiseks
wõtta.

Politseipeawalitsuse ülem: Ruben (allkiri).

Kaitsepolitseipeawalitsuse ülem: Lenjin (allkiri).

Westenurk.

Kohtualuse kaitse.

Conan Doyle jutustus.

Dhwitseri lohtu aij, feda iluja M-rs Ena Carnier
tapmises süüdistati ja kes eeluurimisel oma kaitse-
misest loobus, — erutas tugewasti seltskonda.

Rahwa uudishimu tõusis weelgi, kui kuulujutt tead-
waks sai, et kapten John Fowleri kajaks kõnelewad
asjaolud wäga weenduwad olla. Palju mõtlemõlgu-
tusi tekitas Fowleri advokadi märkus politseile
lohtus, et süüdistawa tunnistusi, mis juure tähtsu-

lega ja väga kaaluvad, — teatava ajani avaldada ei saa, kuid wannutud meeste lohtu peale lahtlemata tugewasti mõjuma jaawad. Kõige tõrgema tipuni tõusis aga üldine uudishimu, kui teadwas sai, et lohtualune seaduslikest kaitsetest enmast olla lahtilõetud ja ipe oma eest rääkida otustanud. Süüdistamine tehti iiftule ülesandeks, teada kardetawaks peeti. Süüdistuse akt näis väga otustaw olewat, sest temast selgus, et süüdistaw tihti hirmsate armutadefuse hoogude all kannatas, mis teada waremgi wägimalla tarwitamifele tõuganud olla.

Kapten Fowler kuulas rahulikult tunnistajaid süüdistawat poolt, ei katkestanud nende kõnefi ega pannud omalt poolt neile küsimusi ette. Lõpuks kiritemate teatati, et ta wannutud meeste poole pööwata mõib, lähenes John Fowler lohtualuste toha küspuule, wõttis taskust paberi wälja ja luges seal järgnewa seletuse, mis pealkuulajatele tugewa mulje järele jättis.

— Kõige pealt, herrad wannutud kogu liikmed, ma teatan, et minu feltimeeste-ohwitseride helbuse tõttu (minu enefe rahalised wõimalused on piiratud) oleksin mõinud kõige anderikama adwokaatuuri esitaja oma kaitsejaks paluda. Mina lüksin selle abi kõrwale ja otustasin oma asja ajamist enefe peale wõtta, mitte oma omaduste wõi kõne-anni peale toetades; ei, ma olen lihtjalt arwamisel, et inimese awalik jutustus, kes traagilise näitlejana jelles lohutawas asjas olnud, teie peale suuremat mõju awalhama jaab, kui õigusseadlase wäited. Kui oleksin enmast süüdlasena tunnud, oleksin abi palunud. Kuid südames uskudes, et süüta olen, jaan enmast ise kaitsema. Ma tean, et minu lihtjad ning õiglased sõnad ja mind juhtiwate põhjuste seletused, jaawad rohlem kaaluvad olema, kui kõige tõrgema ja kõneandelisema adwokaadi kaitsetõne. Tänu lohtu wastutulekule, lubati mind seletusi paberile panna, mille tõttu mul wõimalus on teatawaid kõne lohti jarnafelt üleanda, et ühtegi ülelligset sõna ei tarwita.

Palun meeletuletada, et kaks kuud tagasi eeluurimisel politsei lohtus enefe kaitsemifelt loobusin. Senini loeti seda minu süüdiwuse tõenduselks. Siis teatasin, et ainult mõne aja pärast mul wõimalus awaneb rääkida. Seda teadaannet loeti kawaluseks ja osawaks wõtteks minu poolt. Näüd on oluford muutunud ja ma wõin teile seletada, mitte ainult kõif mis juhtus, waid ka põhjuse, mis tahtistas seletuse andmist. Ma jutustan üksikasjalikult ja

õiglaselt kõif, mis tegin ja mis mind juhtis. Kui teie minu kodumaalased leiaste, et olen halwasti tahtinud, ei saa kaebama, waid wastuolks, jaan waitfelt kandma, mida peatepanete.

Mina olen sõjawäes wiieistkümnnes aasta ja teenin kapteni aukraadis Bretonshire polgu teifes pataljoonis. Mina wõtsin Lõuna-Afrika sõjakäiguks oja ja peale wõitlust Brilljandi mäel, sai minu nimi nimetud lahingu ülewaates ülemusele. — Sõja algul Saksamaaga jaan polguft ära komandeeritud ja sell ajal uuesti formeeritama Shoti luurajate jalga juure adjutantiks määratud. See wäeosa asus Redchurch'is ja Essex'is, oja sõduriji oli telkidesse, teine oja kohaliklute elanikkude juurde paigutud. Kõif ohwitserid asusid elumajades; mina elasin kohalife mõisniku M-r. Merryfild'i juures. Juft tema majas lohtasingi esimeft korda M-rs Ena Carnier.

Mõib olla leiaste, et seda tütarlast praeguses olukorras kirjeldada sünnis ei ole. Tema iiftul on aga sijuline tähtsus asja juures. Teotan ainult, et ei saa enefele ette kujutada, et loodus kunagi ühte olemust kaunima ilu ja mõistuse ühendusega oleks annetand. See tõrgekaswuga, walgejuukeline, õrna näo joontega ja ilmega neiu oli kahelümmenwiie aastane. Mina olin waremalt lugenud inimestest, kes esimefest filmapilguft peale armastama hakkawat, kuid pidasin seda romanistide wäljamõelduseks. Sellewastu aga waewalt M-rs Ena Carnier nähes, jäi minu ellu üksainus awahne tung järgi, tema meheks jaada. Mina ei wõinud iialgi ettekujutada, et minu loomuses mõiks jarnane kirk sulkuda. Mina ei taha selle thema juures pikemalt peatada, üksnes et minu sammude teie arusaadawaks teha (mina tahan ainult, et mind mõistaksite, kuigi tehti eest süüdistate) ütlen, et mind waldas meift kirk, mis mulle kõif maailma ja mis temas asub tähtsusetaks muutus, — mulle oli ainult tähtis selle neiu armastus. Kuid tõtt tunnistada pean ütlima, et ühte asja pidasin siiski Ena armastuseft tõrgemaks, see oli minu soldati ja gentelmani au. Teie waewalt usute minu sõnu, kui teile kõigist, mis juhtund, jutustan. Üheks filmapilguks unustasin end ja minu kuitagu seaduse ees oli ellu kutsutud meeletarheitliku katsega oma süüd parandada.

(Järgneb.)

Wäljaandja: Toimetuskommisjon.
Wastutaw toimetaja: R. Reinberg.

K u u l u t u s e d.

Tunnustatakse makswusetaks kadumaläinud isikutunnistused järgm. nimede peale.

Tõntso, Pauline Gustawi t., w. a. Klooftri wallaw. 11. 2. 20., nr. 636. (8262)
Treiman, Hans Jaani p., w. a. Keila wallaw. 18. 11. 21., nr. 2175. (8261)

Pooman, Gustaw Juhani p., w. a. Saue wallaw. 16. 1. 20., nr. 304. (8260)
Pärn, Aleksander Gustawi p. (2847)
Sunt, Karl Jaani p., nr. 448. (2849)
Laurison, Richard Mihkli p. nr. 1094. (8702)

Dafis, Peeter Peetri p., w. a. Pantifo-
witshi wallaw. 28. 1. 20. nr. 589. (8204)
Tuuling, Mihail Hendriku p., w. a.
Leifi wallaw. 16. 12. 20., nr. 650. (5235)
Schmuul, Hans Jaani p., w. a. S.-Mu-
hu wallaw. 10. 1. 20., nr. 144. (5236)
Tuul, Egor Madise p., w. a. S.-Muhu
wallaw. 14. 1. 20., nr. 318. (5237)
Melkas, Kaarel Kustase p., w. a. Keila
wallaw. 2. 12. 19., nr. 51. (5225)
Kaarik, Johannes, w. a. Harju wallaw.
(2265)
Tshubarow, Aleksander, w. a. Harju
maaf. pol., ajutiselt nr. 108 all. (2266)
Sihwer, Leena, w. a. Nõmme pol jsk,
nr. 353. (2267)
Wollman, Jrmgard, w. a. Nõmme pol.
jsk., nr. 190. (2268)
Sihwer, Marie, w. a. Nõmme pol jsk.,
nr. 404. (2270)
Ertis, Rudolf Gustawi p., w. a. Tartu
I. pol. 1. jsk. 29. 4. 20., nr. 8504. (2628)
Tarto, Karl Jaani p., w. a. Tartu I.
pol. 1. jsk. 17. 12. 19., nr. 5278. (2628)
Maim, Jaan Jüri p., w. a. Tartu lin.
pol. 1. jsk. 30. 12. 19., nr. 6969. (2628)
Rosin, Sinaida Jaani t., w. a. Tartu I.
pol. 1. jsk. 8. 12. 19., nr. 4015. (2628)
Riggol, Karl Hansu p., w. a. Tartu I.
pol. 1. jsk. 4. 5. 20., nr. 8982. (2628)
Vindeberg, Herbert Andrese p., w. a.
Tartu I. pol. 1. jsk. 2. 7. 20., nr. 8982.
(2628)
Needra, Edgar Johani p., w. a. Tartu
I. pol. 1. jsk. 29. 12. 19., nr. 6753. (2628)
Seiler, Magda Franzi t., w. a. Tartu
I. pol. 1. jsk. 27. 8. 20., nr. 9246. (2628)
Räsja, Johannes Jaani p., w. a. Tartu
I. pol. 1. jsk. 17. 12. 19., nr. 4324 (2628)
Korts (Korts?), Senta Woldemari t.,
w. a. Tartu I. pol. 2. jsk. 16. 12. 19.,
nr. 3945. (2628)
Raig, Erika Johani t., w. a. Tartu I.
pol. 2. jsk. 15. 12. 19., nr. 6057. (2628)
Põlluman, Johannes Jaani p., w. a.
Tallinna I. pol. 5. jsk. 18. 2. 20., nr.
8337. (2628)
Mielender, Elwine Mardit t., w. a.
Tartu I. pol. 28. 4. 20., nr. 204. (2628)
Likoff, Mart Jaani p., w. a. Püssi
wallaw. 7. 7. 20., nr. 1097.
Rupperberg, Mathias Andrese p., w.
a. Nitholdi wallaw. 30. 12. 19., nr. 513.
(8129)
Roplik, Johannes Mihkli p., w. a. Wõnnu
wallaw. 3. 4. 20., nr. 371. (8130)

Wigel, Samuel Jaani p., w. a. Pindi
wallaw. 10. 1. 21., nr. 483. (8405)
Bormeister, Karl Ado p., w. a. Wa-
na-Laistna wallaw. 9. 12. 19., nr. 179.
(8411)
Runnus, Gustaw Mihkli p., w. a.
Wasteliina wallaw. 13. 12. 19., nr. 116.
(8406)
Mõim, Peeter Jaani p., w. a. Wastfe-
liina wallaw. 22. 4. 21., nr. 1385. (8407)
Jwan, Marie Augusti t., w. a. Lusti-
were wallaw. 29. 12. 19., nr. 182. (8408)
Puusepp, Eduard Gustawi p., w. a.
Wõru I. pol. 24. 3. 20., nr. 3288. (8409)
Rantsman, Linda Jaani t., w. a. Tar-
tu I. pol. 3. jsk. 8. 1. 20., nr. 6938. (8402)
Partš, Jaan Peetri p., w. a. Peri wal-
law. 19. 12. 19., nr. 341. (8410)
Penja (Pens), Amalte Johan-Stein-
waldi t., w. a. Tartu I. pol. 2. jsk.
1. 12. 19., nr. 2433. (6600)
Tiik, Oskar Märdi p., w. a. Tarwastu
wallaw. 24. 12. 19., nr. 258. (6599)

Shokolaad

TRILBI

A.-S. „Renommée“

7974

Tallinn, Suur Kompassi t. 4

Kõigeodavamad laulutussõrmused,
kellad, kuld- ja hõbeasjad. Ka parandus-
töö kilre ja korrallik.

7975

Eichelmann,
Wälke Karja tän. 2

Kohale jõudnud Inglise kaubad

Meesterahwa ülikonna-, weekindla palitu,
 püksi- ja naisterahwa kostüümiriiet, head sinist
 shewiotti, musta alpakat suwipintsakiks ja
 kõiksugu woodri riiet soowitan wõimalikult
 odawate hindadega

7985

Jul. Aberg.

Tallinn.

Kalewikauplus, S. Karja tän. 5.

**Esimene Eestimaa
Mehaaniline
Saapawabrik**
ESTOKING

Tallinnas,

Suurel Tartu maanteel nr. 61-c.

Telegrammi adress:
„Estoking“—Tallinn.
Kõnetraat nr. 13-06,

walmistab suuremal määral, wõrdle-
mata headuses, wõistlemata odawate
hindadega igatseltsi meeste, naiste
ning laste

jalanõusid.

Wabriku juures olewast ladust
müakse suuremal arwul juht- ja
kroomnahast meesterahwa nõõrsaa-
paid, niisama ka sandaale mitme-
suguses suuruses.

Uksikute paaride wiisi on saapad
müügil paremates saapakauplustes
ja tarwitajate-ühisustes, niihästi pea-
linnas kui ka prowintsis.

6280

Inglis Aktsia-Selts

S. Paley, M. Liber & Co.

London.

TALLINNA OSAKOND

Wiru tän. nr. 3, teisel korral. Tel. 15-04.

Soowitab wabriku hindadega:

kalewit,

palitu-,

ülikonna-,

kostüümi- ja

püksiriieid.

7984

Tallinna

Krediit-Pank, A. = S.

Tallinnas, Suur Karja tän. nr. 23, oma majas.

Telegr. adr.: Kreditbank.

Telefonid: juhatus 12-49; äriruum 4-36; kaubajaoskoud 19-64.

Pank toimetab kõitsuguseid panga-
operatsioone sise- ja wäljamaal.

Panga käes on Kinnituse Seltsi
„Hansa“ peagentuur.

7977

Tubakawabrik

A. REIER & Co.

Talinnas.

Soowitab kõrgemas headuses
wõistlemata hindadega

Tubakat:

- I. sort
- „Maksul Basma“
- „Kabinett Nr. 1“
- II. sort
- „Kairo“
- „Benefis“
- III. sort
- „Almiro“
- IV. sort
- „Meteor“
- „Must kotkas“
- „Kuld kull“
- „Kuld täht“

Paberosse:

- Kõrgem s. A
- „Noblesse“
- „Nr. 150“
- I. sort
- „Record“
- „Orient“
- III. sort
- „Hallo“

7600

Wabrik ja kontor

Kõnetr. 17-12. S. Pääsukese t. nr. 4. Kõnetr. 17-12.